

Demokrati og ytringsfrihet

Nansenskolen


Nansenskolen
Norsk Humanistisk Akademi

Demokrati og ytringsfrihet

Lærerveileder



Nansenskolen 2022

Magne Ekker

Signe Strøm

Joakim Hammerlin

Bakgrunn

- Erfaringer fra egen skole
- Ungdommens Ytringsfrihetsråds rapport fra 2021
- World Expression Forum

Folkehøgskolene som læringsarena

- Skolen som «uenighetsfellesskap»
- Internatet



Demokrati og ytringsfrihet

Lærerveileder



Nansenskolen 2022
Magne Ekker
Signe Strøm
Joakim Hammerlin

Undervisningsopplegget «Demokrati og ytringsfrihet»

- Bygd opp i 4 deler:
- **Innledende foredrag** – vekke engasjement og gi kunnskap om temaet
- **Oppvarmingsøvelser** – bidra til refleksjon og trygt samtalefellesskap
- **Ulike øvelser** – debatteknikk og rollespill-hersketeknikker
- **Tips og forslag til videre arbeid** – internatlivet og case

Innledende foredrag




- Finnes det grenser for hvilke ytringer vi bør tillate?
- John Stuart Mills «On Liberty»

Speed date



- **Trenger vi ytringsfrihet? Hvis ja – hvorfor?**
- **Hva skal veie tyngst: Frihet til å ytre eller frihet fra å utsettes for ytringer som sårer/smerter/krenker?**
- **Hva legger du i begrepet ytringsansvar? (Du kan velge om du vil snakke om begrepet eller hva det betyr for deg personlig.)**

Etiske nøtter

- Refleksjon individuelt over ulike problemstillinger
 - Diskusjon i grupper med mål om å komme frem til en enighet
 - Oppsummering i plenum
- 
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Etisk nøtter om ytringsfrihet

Filosofene pustet tungt da de så listen over saker de måtte ta stilling til. Instruksen fra politiet var å vurdere hvilke saker som burde få passere i ytringsfrihetens navn og hvilke som ikke skulle gjøre det. I tillegg måtte filosofene rangere sakene fra 1-10, der 1 var saken som skulle gis høyest prioritet. Så fikk politiet se hvor mange de ville rekke over. Sakene hadde allerede vært innom juridisk avdeling, som ikke hadde klart å konkludere: Lovverket var angivelig så tvetydig at alle sakene både kunne passere og stanses. Derfor var det filosofenes etiske skjønn som både skulle avgjøre rekkefølgen på listen og hvor man skulle sette streken for hva som burde få passere.

Case 1

Nettstedet «Lekk» har nylig offentliggjort at de sitter på hemmeligstemplede dokumenter som viser at USA skal sette opp hemmelige utskyttingsbaser for atomvåpen på norsk jord. Regjeringen sier vi må agere umiddelbart, stenge ned nettsiden og konfiskere alt materiale de sitter på. Det er et spørsmål om forsvarshemmeligheter og nasjonal sikkerhet. **Hva skal vi gjøre?**

Etiske nøtter

Case 2

Den digitale fotokunstneren «Mefistofeles» skal åpne sin nye utstilling «100 fakes / 1 true», der han har brukt deepfaketeknologi og satt inn ansikter av kjendiser på bilder som setter dem i skamfulle og kompromitterende situasjoner. Ett av bildene skal imidlertid være helt ekte, og har angivelig kommet kunstneren i hende via en hackergruppe. Ingen andre enn kunstneren aner hvilket av bildene som er ekte. Og deepfake-teknologien er så god at ingen er i stand til å se hvilket av bildene som ikke er manipulert. **Bør utstillingen stenges?**

Case 3

Organisasjonen «Vaktbikkja» varsler at de har fått tak i de private internettloggene til 12 folkevalgte ett år tilbake i tid. De ønsker å publisere disse loggene for å protestere mot den nye overvåkningsloven, som nylig var til behandling i Stortinget. Den nye loven innebærer at myndighetene skal kunne lagre alle IP-logger i ett år. Nettstedet har varslet at de sitter på særdeles pikante detaljer om de folkevalgtes digitale liv... **Bør politiet aksjonere mot «Vaktbikkja»?**

Debattøvelse



Er man forpliktet til å ha en mening?

Jeg har rett til å si akkurat hva jeg vil

Noen ytringer bør forbys.

Jeg er redd for å bli kansellert.

Sosiale medier har skylden for at ungdom kvier seg for å ytrer seg.

Jeg er ikke ansvarlig for hvordan andre reagerer på det jeg sier.

Rollespill - Ulike hersketeknikker

- Usynliggjøring
- Latterliggjøring
- Tilbakeholdelse av informasjon
- Fordømmelse uansett hva du gjør
- Påføring av skyld og skam





Internatlivet

Trygge rammer



Case – for de viderekomne



Informasjon:

1. Kan Jyllands Posten sies å være ansvarlig for reaksjonene tegningene skapte?

2. Vi skal diskutere et case fra 2005: Må vi se karikaturtegningene for å kunne diskutere saken, når vi samtidig vet at disse karikaturtegningene sårer og opprører mange muslimer?

3. Hvis noen av elevene bruker røde lapper/sier nei, mens flertallet sier ja: Hvem skal bestemme?

(Hvis alle sier at man bør se tegningene, kan man bruke det som et hypotetisk eksempel: Hva om noen hadde sagt nei? Bør vi da se tegningene? Bør de som sier nei gis rett til å forlate rommet?)

Tusen takk

Magne Ekker

magne.ekker@nansenskolen.no

Signe Strøm

signe.strom@nansenskolen.no